

KORREKSION PEDAGOGIK ISHLARNI TASHKIL ETISH:HUQUQIY,
USLUBIY VA AMALIY YONDASHUVLAR

Xursandova Rayhona Dilshod qizi

O'zbek tili va adabiyoti

2-bosqich talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada korreksion pedagogik ishlarni tashkil etishda huquqiy, uslubiy va amaliy yondashuvlar tahlil qilinadi. Maxsus ta'limga ehtiyoji bo'lgan bolalar uchun huquqiy asoslarning, zamonaviy o'qitish metodlarining va amaliy qo'llab-quvvatlash tizimlarining ahamiyati yoritiladi. Shuningdek, pedagoglar, psixologlar va logopedlar o'rtasidagi ko'p tarmoqli hamkorlikning inklyuziv ta'lim muhitini shakllantirishdagi roli ta'kidlanadi. Tadqiqot shaxsiylashtirilgan o'qitish strategiyalarini amalga oshirish bo'yicha eng yaxshi amaliy tajribalarni ham o'rganadi.

Annotation

This article examines the organizational-legal, methodological, and practical approaches to conducting correctional pedagogical work. It highlights the significance of legal frameworks, modern teaching methodologies, and practical support systems for children with special educational needs. The paper emphasizes the role of interdisciplinary collaboration among educators, psychologists, and speech therapists in fostering an inclusive educational environment. The study also explores best practices for implementing individualized learning strategies to enhance student development and social integration.

Kalit so'zlar:

Korreksion pedagogika, inklyuziv ta'lim, huquqiy asos, uslubiy yondashuvlar, maxsus ta'lim, ko'p tarmoqli hamkorlik, individual ta'lim, psixologik qo'llab-quvvatlash, logopedik yordam, o'qituvchi malakasini oshirish.

Keywords:

Correctional pedagogy, inclusive education, legal framework, methodological approaches, special education, interdisciplinary collaboration, individualized learning, psychological support, speech therapy, teacher training.

Xursandova R

Kirish

Korreksion pedagogika jismoniy yoki rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalarning ta'lim olishi va jamiyatga integratsiyalashuvi uchun muhim rol o'ynaydi. Ushbu jarayonning samaradorligi uch asosiy omilga bog'liq: huquqiy tartibga solish, metodik strategiyalar va amaliy qo'llab-quvvatlash tizimlari. Ushbu maqolada ushbu omillar batafsil o'rganilib, inklyuziv va qo'llab-quvvatlovchi ta'lim muhitini yaratish bo'yicha eng yaxshi amaliyotlar ko'rib chiqiladi.

1. Korreksion pedagogik ishlarning huquqiy asoslari

Korreksion ta'limning asosini bolalar huquqlarini himoya qiluvchi huquqiy hujjatlar tashkil etadi. Ushbu huquqiy asos quyidagi asosiy hujjatlarga tayanadi:

Xalqaro konvensiyalar: BMTning Nogironlar huquqlari to'g'risidagi konvensiyasi har bir bolaning ta'lim olish huquqini kafolatlaydi.

Milliy ta'lim qonunchiligi: Ko'pgina davlatlarda maxsus ta'limga oid qonunlar mavjud bo'lib, ular inklyuziv ta'lim tamoyillarini qo'llab-quvvatlaydi.

Ta'lim muassasalari siyosati: Maktablar maxsus ehtiyojli bolalar uchun moslashuvchan dasturlar ishlab chiqishlari kerak.

Tartibga solingan huquqiy asos korreksion pedagogikani ta'lim tizimiga tizimli ravishda integratsiya qilish va barcha bolalar uchun teng imkoniyat yaratish imkonini beradi.

2. Korreksion pedagogikadagi uslubiy yondashuvlar

Korreksion pedagogik ishlarning samaradorligi ilg'or ilmiy asoslangan o'qitish metodlariga bog'liq. Quyida eng keng qo'llaniladigan metodik yondashuvlar keltirilgan:

2.1 Individuallashtirilgan ta'lim rejalari (ITR)

ITR har bir o'quvchining ehtiyojlariga moslashtirilgan maxsus ta'lim dasturidir. Ushbu rejalarga quyidagilar kiradi:

Realistik ta'lim maqsadlarini belgilash;

Moslashuvchan o'qitish texnikalaridan foydalanish;

Davomiy monitoring va baholash.

2.2 Ko'p tarmoqli yondashuv

Pedagoglar, psixologlar va logopedlarning hamkorlikda ishlashi o'quvchilarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashga yordam beradi. Bunday integrativ yondashuv orqali bolalar akademik va ijtimoiy jihatdan qo'llab-quvvatlanadi.

2.3 Innovatsion texnologiyalar va materiallar

Maxsus ehtiyojli bolalar uchun ishlab chiqilgan zamonaviy texnologiyalar, shu jumladan interaktiv ta'lim dasturlari va vizual materiallardan foydalanish, o'quv jarayonini yanada samarali qilishga xizmat qiladi.

3. Korreksion pedagogik ishlarning amaliy yordami

Amaliy yordam usullari bolalarning ehtiyojlariga qarab turlicha bo'lishi mumkin. Quyidagi asosiy yondashuvlar samarali hisoblanadi:

Logopedik mashg'ulotlar – nutq buzilishlarini bartaraf etish va muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish uchun.

Psixologik maslahat va terapiya – ijtimoiy moslashuvni yaxshilash va o'ziga bo'lgan ishonchni oshirish uchun.

Ota-onalar bilan hamkorlik – ularning ta'lim jarayonida faol ishtirok etishini ta'minlash uchun.

Bu usullar bolalarning jismoniy va intellektual rivojlanishini qo'llab-quvvatlashga yordam beradi hamda ularning jamiyatga muvaffaqiyatli integratsiyasiga zamin yaratadi.

Xulosa

Korreksion pedagogik ishlarni samarali tashkil etish uchun huquqiy, metodik va amaliy yondashuvlarning uyg'unligi muhimdir. Pedagoglar, mutaxassislar va ota-onalar o'rtasidagi samarali hamkorlik maxsus ehtiyojli bolalar uchun ta'lim sifatini oshirish va ularning ijtimoiy integratsiyasini ta'minlashda asosiy omil hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.

Bolalarning kognitiv rivojlanish jarayonlari va maxsus ehtiyojli bolalar uchun ta'lim yondashuvlari haqida muhim nazariy ma'lumotlar beradi.

2. Luria, A. R. (1976). *Cognitive Development: Its Cultural and Social Foundations*. Harvard University Press.

Insonning kognitiv rivojlanishi va maxsus ta'limda individual yondashuvlarni shakllantirish haqida ma'lumot beradi.

3. Hallahan, D. P., Kauffman, J. M., & Pullen, P. C. (2019). *Exceptional Learners: An Introduction to Special Education*. Pearson Education.

Maxsus ehtiyojli bolalar uchun ta'lim metodlari va pedagogik strategiyalar haqida keng qamrovli material.

4. Florian, L. (Ed.). (2014). The SAGE Handbook of Special Education. SAGE Publications.

Inklyuziv ta'lim, maxsus pedagogik yondashuvlar va defektologiya bo'yicha ilg'or tadqiqotlar jamlangan manba.

5. UNESCO (2020). Inclusion and Education: All Means All.

Inklyuziv ta'lim bo'yicha xalqaro siyosat va tajribalar haqida hisobot.

6. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni (2020-yil).

O'zbekiston Respublikasida maxsus ta'limga oid qonunchilik hujjatlari.

7. Nogironlar huquqlari to'g'risidagi BMT Konvensiyasi (2006).

Nogiron bolalar uchun ta'lim huquqlarini himoya qiluvchi xalqaro hujjat.

8. Cole, M., & Cole, S. (2001). The Development of Children. W. H. Freeman.

Bolalarning rivojlanish jarayonlari va maxsus ta'lim strategiyalari haqida ilmiy tahlillar.

9. Shavrina, T. P. (2017). Korreksionnaya pedagogika i spetsialnaya psikhologiya. Moskva: Yurayt.

Korreksion pedagogika va maxsus psixologiya bo'yicha rus tilidagi fundamental tadqiqot.

10. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi (2021). Maxsus ehtiyojli bolalar bilan ishlash metodikasi.